

chodním dohodcem, po případě, není-li tu takového, oprávněným úředníkem (čl. 343 obch. z.).

4. Tento prodej má stejným způsobem průchod ve případě člu 348 obch. z., když kupující ponechal prodávateli ku dispozici zboží, které zkáže podlehá, a když je tu zároveň nebezpečí v prodlení.

5. Při fixních obchodech může prodávatel na místě, aby zboží plnil, je na účet nedbalého kupujícího zpeněžit (čl. 357. odst. II. obch. z.).

6. Komisionář může nucený prodej předsevzít, jestliže zasláné mu zboží při odevzdání, jak zevně lze seznati, jest poškozeno a je-li zároveň nebezpečí v prodlení. Prodej se předsevezme dle čl. 343 obch. z. (čl. 365 obch. z.).

7. Komisionář jest dále oprávněn mocí zástavního práva jemu příslušejícího zboží komisionářské dle předpisu čl. 310 obch. z. sciziti, jestliže komitent ve příčině svých závazků jest v prodlení. Tatáž práva má zasílatel (čl. 382 a 387 obch. z.) a povozník (čl. 407, 409, 411 obch. z.). Na veřejný prodej zboží komisionářského vedle čl. 310 obch. z. nelze užiti předpisů platících o exekuční dražbě, poněvadž přípustnost prodeje není podmíněna ani vyrozuměním dlužníka, jak ze čl. 310 obch. z. na jevo jde (roz. ze dne 20. ledna 1885, č. 611; časop. »Jur. Blätter« 1885 č. 12, »Centr. Bl. f. jur. Praxis« r. 1885 č. 21). Zasílatel není oprávněn pro pohledávky, jež mu z uschování zboží vzcházejí, předmět jemu ku zaslání odevzdaný na základě čl. 310 obch. z. ihned prodati (roz. ze dne 17. dubna 1884, č. 4376, časop. »Ger. Halle« 1884 č. 41).

Veřejný prodej zboží ve smyslu čl. 343 nemůže býti pojímán za soudní exekuci, poněvadž se ani neopírá o nález, aniž má vůbec náležitosti soudní exekuce (roz. ze dne 16. prosince 1884, č. 14099, sb. »A. a Cl.« č. 1185.). Předsevzetí nuceného prodeje ve smyslu čl. 343 obch. z. povolují nikoliv soudcové, nýbrž výlučně úřady politické (roz. ze dne 24. června 1885, č. 7336 sb. »Ad. a Cl.« č. 1223, ze dne 13. dubna 1886, č. 4510, časop. »Právnik« 1890 str. 22; ze dne 31. srpna 1886, č. 8354, časop. »Jur. Bl.« 1889, č. 14.) Soudní scizení ve smyslu čl. 343 a 348 obch. z. nelze považovati za scizení exekuční, nýbrž za dobrovolné, které posuzovati dlužno dle předpisů pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. (Roz. ze dne 29. října 1889, č. 12158 časop. »Ger. Halle« 1890 č. 2.) Soud není vůbec povolán, aby měl nějaký vliv na výkon práva, které prodávateli ve příčině prodeje zboží nějakého dle čl. 343 obch. z. přísluší (roz. ze dne 14. července 1885, č. 8138, časop. »Ger. Zeitung« 1885 č. 84.; časop. »Jur. Blätter« 1885 č. 37).

Exekuce politická (správní).

I. Pojem.

Exekucí politickou v širším smyslu rozuměti sluší řízení úřadů správních, jimž ve případě neposlušnosti stran provedeny býti mají jich nálezy, rozkazy platební, opatření a nařízení a to dle předpisů donucovacích, jež zpravidla obdobny jsou řízení exekučnímu před soudy civilními. V užším smyslu rozuměti jest exekucí politickou vybírání veřejných dávek úřady politickými a jejich orgány cestou donucení. Exekuci politické podlehájí nejen dávky státní, nýbrž i dávky zeměmi, okresy a obcemi zákonným způsobem předepsané, pak všechna plnění, jež dle zvláštních zákonných předpisů mají ráz dávek veřejných, zejména: dávky a plnění pro účely kostelní (§ 23. zák. ze dne 7. května 1874, č. 50 ř. z.), přírážky

se státním svolením vypsané a poplatky zákonem uznaných společností náboženských (§. 14. zák. ze dne 20. května 1874, č. 68 ř. z.), příspěvky pro židovská společenstva náboženská (§ 22. zák. ze dne 21. března 1890, č. 56 ř. z.), stanovami vytčené příspěvky na společenstva živnostenská a živnostenské pokladny nemocenské (§ 121 živ. ř.), příspěvky na obchodní komory (§ 21. zák. ze dne 29. června 1868, č. 85 ř. z.), příspěvky k úrazovým pojišťovnám a ku pokladnám nemocenským, zřízeným na základě zákona ze dne 30. března 1888, č. 33 ř. z. a mn. j. Úřady musí však též vždy svá opatření zákonnými ustanoveními ospravedlniti a směji proto též prostředků donucovacích proti osobě a jmění užiti jen na základě zákonných předpisů. O vedení exekuce není systematického zákona, jenž by platil pro všechna království a země této polovice říše. To bylo příčinou, že bylo předsevzato sestavení všech těchto zákonných předpisů, jež teprve v r. 1878 pro jisté korunní země bylo vydáno a jež pak v r. 1881 na Halič a Bukovinu bylo rozšířeno. Sestaveny pak byly předem předpisy, týkající se vymáhání daní.

II. Zásady.

1. Dv. d. ze dne 19. ledna 1874, č. 228 sb. z. s.; Jos. sb. z. svaz. IV. str. 61. ustanovuje: Jde-li o dobývání nedoplatku, zemské přirážky nebo jiných zeměpanských důchodů, nelze u soudu žalovati nebo právní řízení zavést, nýbrž má v takových případech vrchnost bezprostředně exekuci vésti; o zájmu, odhadu a prodeji statků movitých i nemovitých platí vůbec předpisy soudního řádu.

2. Dv. d. ze dne 26. února 1789, č. 977 sb. z. s. nařizuje: Šetřeno budiž zásady, že úřadové političtí své nálezy sami provést a k tomu prostředků donucovacích, zákonem jim propůjčených, použiti mají. Z pravidla toho platí výjimka jen tehdy, když ku dobývání náhrady prostředky exekuce politické nestačí, nebo když jim vadí práva osob třetích.

3. Dv. d. ze dne 10. března 1832, č. 2548 sb. z. s. obsahuje tato ustanovení:

a) Za exekuci nezaplacených poplatků celních a potravních lze žádati buď u úřadů politických nebo soudních.

b) Voliti jest ten způsob exekuce, od něhož lze se nadíti, že poplatek nejrychleji bude dobyt, a jenž vyžaduje nejmenšího nákladu.

c) Vede-li se exekuce proti držiteli usedlosti, užiti jest prostředku mírnějšího v těch případech, kde zaplacení lze dosíci způsobem, držitele méně poškozujícím; proto jest se dříve, než se přikročí ku scizení reality, pokusiti o to, nelze-li vydražením méně potřebných svršků úhrady zjednat.

d) Je-li pravděpodobno, že zaplacení nedoplatku dobytí lze zájmem a prodejem svršků nebo sekvestrací příjmů, s realitou spojených, jest žádati za exekuci u úřadu politického.

e) Za účelem provedení této exekuce má se finanční úřad okresní obrátiti na úřad politický.

f) Ohledně statků nemovitých, pozemkův a práv na nich váznoucích nemá průchod jiný způsob politické exekuce, nežli sekvestrace příjmů.

g) Jedná-li se pouze o prozatímní zjištění na základě nálezů, právní moci dosud nenabyvších, jest se zachovati dle týchž zásad.

4. Dek. dv. kanc. ze dne 24. října 1806, č. 7891 sb. z. s.; prov. sb. zák. pro Štýrsko: Co se týče zjištění takových pohledávek, jež nemohou býti na pořad práva odkázány a ve příčině jichž vyšetřování, rozho-

dování a exekuce pouze úřadům politickým přísluší, jest se řídit pravidlem, že političtí úřadové jsou oprávněni potřebné zjištění předsevzít a o provedení jeho soudní úřady bezprostředně dožádati, neb v tom směru úřadům fiskálním (finanční prokuratuře) příkaz dáti. Takové zjištění nemá pak potřebí zvláštního spravení.

5. Nař. dv. kanc. ze dne 5. srpna 1828, č. 2785, prov. sb. zák. pro Štýrsko: Nelze pochybovati, že nezapravené nedoplatky daní politickou exekucí dobývány býti mohou a musí. Octne-li se exekuce ta v rozporu s právy osob třetích, jest věcí těchto třetích osob, aby nároky své ku platnosti přivedly; exekuce politická ustoupí jim jen tehdy, bylo-li o nich náležitě rozhodnuto.

III. Vymáhání daní.

Řády o vymáhání daní vydány jsou pro Čechy (vým. min. fin. ze dne 4. prosince 1858 č. 46.060 č. 14 z. z.); Moravu, Slezsko, Rakousy nad Enží a pod Enží, Solnohrady, Štýrsko, Korutany, Krajinu, Přímoří (vým. min. fin. ze dne 4. března 1878, č. 2702); pro Halič a Bukovinu (vým. min. fin. ze dne 17. července 1854, č. 30.130 a ze dne 11. listopadu 1855, č. 49.834); pro Tyrolsko (dek. dv. kanc. ze dne 3. října 1822, č. 27.316, nejv. rozh. ze dne 24. září 1822 vyhlášené gub. cirk. ze dne 30. října 1822, prov. sb. zák. z r. 1822 pro Tyroly). Předpisy o vymáhání daní pro Dalmácii (dek. dv. kanc. ze dne 31. května 1837, vyhlášený cirk. dalm. gubernia ze dne 12. prosince 1837). Podstatná ustanovení těchto řádů jsou:

1. Úřady exekuční: Zákonné předpisy o nuceném vymáhání daní přímých prováděti a nad nimi bděti povinna jsou okresní hejtmanství, jakožto úřadové berní I. stolice. Hejtmanství obstarávají záležitosti exekuční orgány finančními ku správě daní přímých jim přidělenými za spolupůsobení úřadů berních a obcí, po případě finanční prokuratury; podřízena pak jsou bezprostředně zemskému úřadu finančnímu, jenž dle instrukce jest povolán, aby bděl nad nuceným dobýváním nedoplatků. O rekursech, stížnostech a představeních, ve příčině vymáhání daní podaných rozhoduje zemský úřad finanční a v další stolici ministerstvo financí.

2. Vykonné orgány: Ku bezprostřednímu provádění nařízení donucovacích, hejtmanství vydaných, povoláno jest, pokud není třeba zakročení soudu,

- a) vojsko;
- b) berní vykonavatelé, pro jednotlivé okresy berní trvale zřízení;
- c) osoby úřadem od případu ku případu stanovené a ku předsevzetí úkonův exekučních ověřené.

3. Doba vymáhání: V tom směru stanoví § 4. zák. ze dne 9. března 1870, č. 23 ř. z. toto: Neodvede-li se dlužná daň během 4 týdnů ode dne splatnosti, budiž i s úroky z prodlení až do zaplacení běžícími po uplynutí této lhůty ihned cestou předepsaného řízení donucovacího vymáhána, leč že by podána byla žádost za prominutí daně nebo za posečkání její a úřad politický žádost tu oprávněnou uznal. Ku zahájení a provedení řízení donucovacího jest potřebí příkazu okresního hejtmanství.

4. Prostředky donucovací:

- a) exekuční upomenutí,

- b) zájem, odhad a prodej statků movitých,
- c) sekvestrace výnosů statků nemovitých,
- d) prodej statků nemovitých.

5. Útraty řízení exekučního zapraviti, resp. státní pokladně, z níž předem byly poskytnuty, nahraditi povinni jsou ti, proti nimž řízení bylo zahájeno a provedeno.

IV. Vzájemný poměr exekuce politické a soudní: Stanoviti, zdaž a kdy má daň exekučně býti dobývána, jest věcí úřadů finančních; naproti tomu však přísluší úřadům politickým a soudním, ku předsevzetí exekuce výhradně povolaným, určiti, jakým způsobem jest exekuci vésti. Z toho plyne, že i stížnosti proti způsobu vedení exekuce jediné politickými a soudními úřady rozhodovány býti mohou. (Rozh. min. fin. ze dne 9. června 1856, č. 4818, Čechy, Morava, Hor. Rak., Štýrsko.) Soudům přísluší rozhodovati o žalobách na náhradu škody, jež způsobena byla exekutovi protizákonnými úkony, za příčinou dobývání daní předsevzatými (roz. ze dne 13. listopadu 1860, č. 10978, sb. »Gl. U.« 1226.). Ku soudnímu exekvování nedoplatek daní netřeba vykázati, že exekuce politická, v té příčině předsevzatá, byla bez úspěchu; neboť by i úřadům politickým bylo předepsáno, aby se nejprve o exekuci politickou pokusily, není tím přec ještě poskytnuto soudům právo, aby zkoumaly, zda volba ve příčině vedení exekuce finančním úřadem vykonaná jest přiměřena, a aby požadovaly zvláštních průkazů, jimiž by volba ta byla ospravedlněna; nemají zajisté zákonná ustanovení sem spadající úmyslu, vytknouti exekučnímu právu eráru užší meze, než exekučnímu právu osob soukromých (roz. ze dne 24. března 1869, č. 2962, sb. »Gl. U.« č. 3355). Soudní odhad movitostí nemůže býti povolen na základě předchozího politického zájmu movitých věcí, poněvadž exekuční odhad, jež soud má povoliti, předpokládá zájem dle předpisu s. ř. povolený, který však nijak nenahrazuje zájem, správním úřadem vykonaný (roz. ze dne 9. srpna 1870, sb. »Gl. U.« č. 8740). I když vymáhá daně úřad politický, jest soudu vyhrazeno rozhodovati o soukromých nárocích osob třetích, jež za to mají, že se výkonem exekuce jich držbě, vlastnictví, nebo jiným právům ujma děje a proto úplného nebo částečného zrušení exekuce domáhati se chtějí; soudu přísluší též podle § 3. dv. d. ze dne 29. května 1845 č. 889 sb. z. s. předběžně povoliti zastavení dalších kroků exekučních (plen. roz. ze dne 12. listopadu 1872, č. 11.305, sb. »Gl. U.« č. 4772). Vykáže-li úřad berní nezaplacené přímé daně, a žádá-li úřad finanční na základě výkazu takového za exekuci, mají soudy žádosti té vyhověti; výkazu, že platební rozkaz byl doručen, při tom netřeba (roz. ze dne 7. května 1873, č. 4049, »Zeitsch. f. Verw.« z. r. 1873 č. 32). Shledá-li ve smyslu dv. d. z 26. února 1789, č. 977 sb. z. s. úřad správní, že prostředky politické exekuce ku vydobytí nezaplacených poplatků jsou nedostatečné, jsou soudcové povolání, aby povolili vhodné prostředky exekuční a to tím spíše, poněvadž soudové nade vši pochybnost ku dobývání všech nezaplacených daní jsou oprávněni (roz. ze dne 8. července 1873, č. 6335). Není žádným zákonem vysloveno, že za exekuci movitých věcí pro nezaplacené veřejné dávky jen u úřadů politických žádati lze, nýbrž jest zůstaveno úřadům správním, aby posoudily, zda-li jest užiti exekuce politické, či zdali jest zakročiti o exekuci soudní (roz. ze dne 8. ledna 1874, č. 210).